

ADNAN BİNYAZAR

BOZKIR
AYDINLIĞINDA
AŞK

ADNAN BİNYAZAR
BOZKIR
AYDINLIĞINDA
AŞK

Can Yayınları 1978

© 2011, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Haziran 2011

Bu kitabın 1. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Faruk Duman

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

Kapak resmi: © iStockphoto.com / Ida Jarosova

Kapak baskı: Azra Matbaası

İç baskı ve cilt: Özal Matbaası

ISBN 978-975-07-1321-7

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

www.canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

ADNAN BİNYAZAR
BOZKIR
AYDINLIĞINDA
AŞK

ÖYKÜ

Adnan Binyazar'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Masalını Yitiren Dev, 2000

Halk Anlatıları, 2003

Ölümün Gölgesi Yok, 2004

Şairin Kedisi, 2005

Duyguların Anakarası, 2006

Edebiyatın Dar Yolu, 2008

Şah Mehmet, 2009

Toplum ve Edebiyat, 2010

ADNAN BİNYAZAR, 7 Mart 1934'te Diyarbakır'da doğdu. Dicle Köy Enstitüsü'nü bitirdikten sonra Gazi Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nde okudu. İlköğretmen Okulu'ndan üniversiteye, değişik okullarda Türkçe-Edebiyat öğretmenliği yaptı. Uzun yıllar kaldığı Berlin'de ders kitapları yazma projelerinde çalıştı. *Cumhuriyet* gazetesinin Pazar ekinde "Pazar Yazıları" adıyla denemeleri yayımlanıyor. Edebiyata öykü, deneme, eleştiriyle başladı, daha sonra romanlar, öyküler yazdı. Deneme-eleştirilerini *Toplum ve Edebiyat*, *Ağır Toplum*, *Ozanlar Yazarlar Kitapları*, *Ayna*, *Duyuların Anakarası*, *Edebiyatın Dar Yolu*, *Ardında Leke Bırakmamalı Sevgi* adlı kitaplarında topladı. Halk yazınıyla ilgili kitapları ise *Dede Korkut*, *Dedem Korkut'tan Üç Öykü*, *Kan Turalı*, *Halk Anlatıları*, *On Beş Türk Masalı*, *Elif ile Mahmut*, *Kerem ile Aslı* adlarını taşıyor. Yazdığı ilk öykülerden "Tohum" 1965 yılında Öğretmenler Bankası Öykü Ödülü almasına karşın, 61 yaşına değin öykü yazmadı. Hayatını anlattığı *Masalını Yitiren Dev'i* (2000) 66 yaşında yazdı. Ardından, 2005 yılında Orhan Kemal Roman Armağanı'na değer bulunan *Ölümün Gölgesi Yok* (2004) geldi. Son yıllarda iki de öykü kitabı çıktı: *Şairin Kedisi* (2005), *Şah Mahmet* (2009). *Toplum ve Edebiyat* adlı deneme kitabıyla 2010 Sedat Simavi Edebiyat Ödülü'ne değer görüldü. Bir de çocuklar için bir anlatı kitabı var: *Atatürk Anlatıyor* (2010).

“Aşk sessizliktir.”

ALBERT CAMUS

İÇİNDEKİLER

ÜÇ SOKAĞIN KİMSESİZİ	13
BOZKIR AYDINLIĞINDA AŞK	23
EĞRİ GÖL	41
YOL ÖZLEMLERİ	57
METRODA BİR KIRMIZI PABUÇLU	79
SABAH GÜLÜŞLERİ	97
BULUNTU BEBEK	125

ÜÇ SOKAĞIN KİMSESİZİ

Masmavi dumanlar tüter
Onların gözlerinde,
Kara çalılara benzeyen bacakları
Toz toprak içinde.

CAHİT KÜLEBİ

Yaşamak sayılırsa benimki, çocukluktan ergenliğe geçişimi İstanbul'un o üç sokağında yaşadım.

Başka sokağım olmadı...

Hiç!

Sonra da kentlerde sokak diye bir şey kalmadı zaten.

İstanbul şimdi, sokağı insanını, insanı sokağını yitirmiş homurtulu bir engebe.

1942-1948 yılları... Sekiz-on dört arası yaşlarım Kocamustafapaşa'da üç sokağın birbirine firdolayı eklemeli olduğu yerlerde, çıraklık yaptığım aşçı dükkânıyla ev arasında geçti. İşim dükkânı süpürmek, bulaşık yıkamak, gündüzleri ustadan, akşamları karısından dayak yemektir.

Karanlık basıp dükkân kapanınca tam altı yıl, evden

dükkâna, dükkândan eve, bende yetmiş beş metrelik bir çizgi imgesi yaratan sokakları birbirine uladım.

Sokakta da oynamadım...

Hiç!

Ustanın, kışının yarısını tahta bir sandalyeye iliştirip uykuya daldığı sıralarda, çaputtan yaptıkları topu sokağın ortasında koşturan çocuklara özlemle bakabildimse baktım; oynadığım oyunların hepsi o! Sokak, benim için, gün kararınca genç annelerin dolgun memeli gövdelerini pencerelerden sarkıtıp ezgili sesleriyle çocuklarına, “Hadi eve, babanız geldi, yemek yiyeceğiz!” diye seslenmeleri idi. Bu yaşta bile, dünyanın en etkili müziği, akşamları bir araya gelip yemek masasına oturan ailelerin kaşık sesidir.

Yıllarca sokaklarda pazarcılara çorba taşımaktan ayak tırnaklarım parçalandı da, kulağıma öyle ezgili bir anne sesi çarpmadı, o sofraların sıcaklığını duymadım...

Hiç!

Canım giderdi de, pencerenin dışından olsun, hiç değilse beş dakikalığına, dükkânımızın karşı köşesine düşen kahvede kıvrak şarkılarla göbek atan renk renk giysili Roman kızlarına başımı çevirip bakamadım. Gözümü oraya çevirmeyeyim, usta hışımla uykudan uyanır, ensem tokadı yapıştırdınca ortalarda sersem tavuklar gibi dolanırdım. O günden bu güne, yeniyetme kızların klarnet çığılığıyla şuhlaşan seslerini, yüreğimin en hüzünlü şenliği saydım. Yolda, sinemada, tiyatroda, dizilerde; nerde bir Roman kızı görsem, içimde uçuşan o seslerin rengini ararım şimdi. Yurtdışında yaşadığım yıllarda her tatili İspanya’da geçirme isteğimin dibinde de belki bu özlem yatıyordu...

Avuç kadar bir sokak bile, darlıklar içinde yaşayan bir çocuğun, evrence sonsuz hayalleriyle süslüdür. Bu öyküyü yazmaya koyulduğumda, yeniden görme gereksinimi duyduğum eski sokaklarımda dolaşırken kendimi on romana konu olacak duygu uçlarıyla sarmalanmış buldum.

Biliyorum; bu, benim dar sokakları gen¹ eyleyen yaradılışımdan da geliyor.

Uzun mu uzun Kocamustafapaşa Caddesi, Sümbül Efendi Camisi'nin üst kapısına ulaştığında, on metre sonra küçük bir alana varılır. Biraz ilerleyip sağa sapınca Sebzeci Sokağı'na girilir.

1940'lı yılların karartma geceleri...

Caddede de, sokaklarda da ışık yok. Geceleri pencelelere kara perdeler geriliyor. Sebzeci Sokağı'nın solundaki boş arsanın önünden geçerken tuzak kuran kötü ruhların beni kapıp karanlığın içine çekeceğini kurar, oradan geçerken kalbimin küt küt attığını duyardım.

Şimdi, elli metre yürüyüp sağdaki ilk sokağa girince duvarda "Ulufeci Sokağı"² tabelasını görürsünüz. On-on beş metre yürüyün. Sağ sırada gördüğünüz, tahtalarına eskilik kiri bulaşmış, 19 numaralı ahşap evin pencere camları kırık orta katındaki salon, benim yalnız başıma yatıp kalktığım odamdı. Bütün eşyam, bir bacağı kırık sandalye, bir ot döşek, ölmüş bir askerden kalma kaput...

Yorganım o!

1. Geniş.

2. Şimdiki adı Şehit Turan Sokağı.

Yıllarca, geceleri bir ölünün kaputa sinmiş ter kokusunu soludum.

Sokağın iki yanında yer alan karşılıklı evler nerdeyse burun buruna idi. Ama kimse kimsenin burnunu görmezdi. Öyle yorulurdum ki, odamdaki ot döşek cennetim olurdu. Cumbalı evin, yüzünü hiç görmediğim kızının içli sesiyle dalardım uykuya.

O sesi unutmadım.

Hiç!

Nerde o güzel kuşum

Bahara döndü kışım...

O yaşlarda ses âşığı etti beni, kızın, içe işleyen sesle söylediği bu şarkı!

Radyo yalnız sokağın cumbalı evinde vardı. Sokağın yaşlı erkekleri cumbanın altında toplaşır, sigaralarını telendirek o zamanın deyişiyle ajans¹ dinlerlerdi.

Bir gece, cumbalardan sokağa kadınların iç gıcıklayıcı kahkahaları yayıldı. Kahkahalar kimsesizliğimi unutturmuştu. O geceden sonra kızın sesini duymadım.

Hiç!

Gecelerce, uyumadan o sesi bekledim... Birkaç gün sonra, cumbalı evin kızının gelin olup başka yerlere gittiğini söylediler.

Kızın sesi kulağımdan gidince ses yitirmenin acı yalnızlığı da eklendi kimsesizliğime.

Benim her an bulunmak istediğim yer, Kocamustafapaşa Caddesi'nden Samatya'ya inen Hacı Kadın Soka-

1. Haber.

ğının başıydı. Nevinlerin büfesi oradaydı çünkü. Düz rahibe yüzü, gök mavisi bakışlı Nevin, benim gizli sevdamdı. Müşterilerin gözünün içine bakardım, git büfeden sigara al, içki al, desinler diye.

Kocamustafapaşa'ya bu gidişimde, Nevin'i nice sonra anımsayınca körelmiş duygularıma baş kaldırdım.

Belleğimde Nevin varsa Karnik Ağa da vardı.¹ Unutmaksa, Nevin'i değil de, doksanlık Karnik Ağa'yı unutmaya neler vermezdim!

Vicdan acısı belleğin güzellik görüntülerini köreltir; o gün, Kocamustafapaşa'yı gezerken Karnik Ağa'ya ilişkin izlenimlerim öne çıkmış, daha çok ona ilişkin acılar depreşmişti yüreğimde.

Nevin'e kendimi göstereceğim diye, ufacık, bir bebek kadar ufacık o yaşlı yalnızca neler yapmamıştım!..

Tin tin yürüyüşünü taklit mi etmemiştim, ürkekliğini bilip kulağının dibinde teneke mi patlatmamıştım, yüzüne korkudan bedeninin bütün kanı yürüyüp kıpırmızı kesildiğinde ağzımı suaygırı gibi açıp onun ürkek sekmelerine kakhahalar mı atmamıştım!..

Duygu günahı işlediğimi bu yaşlarda anlıyorum. Öyle bir günah ki, bütün dinlerin peygamberleri bir araya gelip bağışlasa ben kendimi bağışlayamam!

Karnik Ağa, bağışlanmayacakları bağışlayanların var olduğu bir çağın peygamberiydi. Her an sinekkaydı tıraşlı yüzünün aydınlığı, bugünkü gibi gözümün önünde. Bin türlü densizlik de yapsam, biraz sonra yaşlı diplomatın güvercin kızılı gözleri güler, küçük elleri, cebinden çıkardığı yirmi beşliği avucuma sıkıştırırdı.

Zaman dediğimiz uzamsızlık, gerçeği anılar arasında eritmezse insan çıldırabilir. Karnik Ağa'nın sokağında do-

1. bkz. Adnan Binyazar, *Masalını Yitiren Dev*, Can Yayınları, İstanbul 2007, s. 141-146.

laşırken onu karşıdan görür gibi olunca belleğimdekiler silinse de, o gün yüreğime utancın azgın dişleri saplandı...

Karnik Ağa, şimdi bir Ermeni mezarlığında sonsuzluğu yaşıyor.

Didip mezarını bulsam da toprağına yüzümü sürsem, hayalimin sokaklarını karanlık eyleyen o acılardan kurtarabilir miyim yüreğimi?..

Büfeyi arkamda bırakıp Kocamustafapaşa Caddesi'nde üç beş adım yürüyünce kendimi "O Abla"nın¹ aktar dükkânının önünde buldum. Gözleri trahomluydu Abla'nın. Sanki beni görünce kapının önüne çıktı; ilaç kırmızısına bulanmış hastalıklı gözlerini kırpıştırarak, okuduğu yeni bir kitabı, al sen de oku, diye bana verdi...

Abla'yı da, şimdi ardiyeye dönmüş dükkânının önünden geçerken anımsadım.

Demek, onu da belleğimin arşivine² kaldırmışım.

Ne acı!..

Abla'nın aktar dükkânından ağır bir küf kokusu yayıldı sokaklara...

Eskilerden kimi sorsam bilen çıkmıyordu. Onu da bilen olmadı. Abla'nın öldüğünü düşündüm. Kim bilir nerdeydi? Zincirlikuyu'da, Aşiyân'da olamazdı. Belki Eyüp'te, Edirnekapı'da, karşıda ise Karacaahmet'te bulabilirdim mezarını?..

Bulsam ne olacaktı; ellerimi dua taşlarına batırıp hastalıklı gözlerine sürsem, onu dertlerinden halâs mı edecektim?..

1. agy., s. 156-162.

2. Okuduğum ilk kitap olan *Elif ile Yaralı Mahmut*'u yıllar sonra çağdaş bir dille yeniden yazıp o Abla'ya adadım: *Elif ile Yaralı Mahmut*, Merkez Kitaplar, İstanbul 2007.

O çağların saçları topuklarına inen “Güzel Fatma”sı gibi, resmini çerçevelere yerleştirip güzellik duvarına as- sam ona can mı verecektim?..

Abla’nın, oval aynalara yansıtılmış klasik resim yüzü ne güzeldi!

Zaman denen kemirgenin dişleri, o güzelliği kim bi- lir ne hallere soktu?..

Necatilerin manav dükkânı Abla’ya bitişikti. Necati en yakın arkadaşımı. Başında ortaokul şapkası, altında bisikletiyle ne cakalar satardı! Onun sevdiği kızla yakınlığı başımı döndürürdü. Necati bilmezdi bu duygumu. Aşk yerinde mi durur, kızıdan gelen mektupları bana da okurdu. Okuduklarını bana yazılmış gibi dinler, şunu yaz bunu yaz, diye ona akıl verirdim.

Biraz ilerdeki yaşlı manav Necati olabilir miydi?

Olur mu hiç?..

Necati benden üç yaş büyüktü; yaşıyorsa, şimdi yetmiş altıyı bulmuştur. Manav ise ancak kırkında... O zaman kırk yaşındakiler bana yüz yaşında gibi görünürdü. Manavın önünden geçtim. Adama adını sormadım...

28. İlkokul olduğu gibi duruyor. Şimdi adı Kocamustafapaşa İlköğretim Okulu olmuş.

Ne acılı gündü!

Çıraklığımın ilk yılıydı. Ustanın oğlu Eşref’le aynı yaşlardaydık. O yıl okula başlayacaktı Eşref. Yemek yemeye gelen 28. İlkokul’un öğretmenleri, çok iyi okuyacağımı belirterek, beni de okula yazdırsın, diye ustaya yalvardılar. Usta, “O okula, bu okula, burada işleri kim yapacak!” dedi, başından savdı onları. Bana da tokadı patlattı, “Hadi ulan piç, bulaşığın başına!”

Sümbül Efendi Camisi okulun bitişindedir. Kocamustafapaşa'ya gideyim de Sümbül Efendi Camisi'ne girip türbeyi ziyaret etmeyeyim...

Olur mu hiç?..

İstanbul'dan kaçıp Elazığ'ın Ağın ilçesinde yaşayan anamın yanına dönerken, dükkândan ayrılmadan Sümbül Efendi Türbesi'nin önünde küçücük ellerimi açmış, "Yolumu açık eyle," diye dua etmişim.

Sümbül Efendi Camisi, benim hem kurtuluşum, hem Kocamustafapaşa sokaklarında geçecek altı yıllık çilelerimin başlangıcı olmuştu. Semtin en şişmanı Polis Recep, beni caminin girişindeki mezarlık duvarının dibinde bulduğunda, açıktan kaburgaları birbirine yapışmış mecalsiz bir kedi yavrusundan farksızdım. Polis Recep, kedi yavrusunu elinden tutup, "Al sana çakı gibi bir çırak!" diye ustaya götürmüştü... Beni ölüm ile dirim arasında can çekişmekteyken gören usta, "Aman, ne çakı, ne çakı!.." diye Polis Recep'le gırgır geçmişti.

Altmış beş yıl sonra, caminin üst kapısından aşçı dükkânına baktım. Dükkânda önce beyaz eşya satılmış, şimdi tencere tava satılıyor.

Ne döven usta var ortalıkta ne dövülen çırak...

Sümbül Efendi'nin yattığı yerin başındaki yazıyı ilk görüyordum. Yazının ilk cümlesi şöyle:

Menba-ı sırrı Hûda'sın, hem Habib-i Mustafa.¹

1. "Allah sırrının kaynağısın, hem sevdiği (Peygamber) Mustafa'sın."

Yeşil örtü yenilenmiş. Sandukayı çevreleyen sarı çubuklar parlatılmış. Köşeye naylondan sarı güller konulmuş. Türbede naylon...

Zevksizliği ölümlere de bulaştırmışlar...

Caminin avlusu nasıl bıraktıysam öyle kalmış. Avlu değil, bir tür park! Taş duvarların üstüne oturan şamatalı kadınlar, kara yüzlü erkekler, beli bükük yaşlılar... Çocuklar yine cılız, sıkılgan ya da saldırgan. Geniş avluda oradan oraya koşuşturuyorlar.

Vakit ikindiye yaklaşıyor. O sırada çıkış kapısından bir tabut soktular avluya. Çocuklar oyunlarına ara vermediler. Tabut önlerinden geçerken bir iki yaşlı yerinden doğruldu. Çoğu o tarafa bakmadı bile.

Belli, yoksul ölüsü.

Tabutun dört kolunda dört adam, arkasında üç beş çocuk... Tabuttaki sanki ölü değil, insan atığı...

Gariplerin namazı hep ikindilerde mi kılınır?..

Götürdü musalla taşına koydular tabutu. Başında ölüden de ölü bir adam bıraktılar, öbürleri uzaklaşırken sigaralarını yaktılar.

Hayat bu; bir tarafta dört cemaatli ölü, bir tarafta üç sokağın kimsesizi...

*Kültürümüze büyük
katkılarda bulunan Adnan
Binyazar, edebiyatımızın en
verimli yazarlarından biri.*

“Ayrılış saati yaklaştıkça yüzü solgunlaşıyor, serçelerin ürkekliği ona geçiyordu. Az konuşuyor, ben de dalıp gidiyordum. Akşama doğru yüzündeki hafif makyaj da etkisini yitirince, artık o belli yaşlara gelmiş bir kadın değildi, sekiz on yaşlarında, saçı kurdeleli bir okul çocuğuydu. Çirkin çıkmış diye sıkıca tuttuğu küçüklük fotoğrafını çantasının diplerinde bir yere sıkıştırdı. Oysa en çok onu görmek isterdim, acıları yaşamadan önceki saf halini...”

Okurlarımızın severek okuduğu kitapların yazarı Adnan Binyazar'dan yeni öyküler... *Bozkır Aydınlığında Aşk*, Binyazar'ın yedi yeni öyküsünü bir araya getiriyor. İnsanın tüm yönleriyle, dupduru bir Türkçeyle anlatıldığı öyküler bunlar. Aşkın, yalnızlığın, yoksulluğun yarattığı hüznün, çocukluğun, yaşlılığın insanca duygularının anlatıldığı öyküler... Adnan Binyazar, yazdıklarıyla edebiyatımızda unutulmaz izler bırakmaya devam ediyor.

Kapak resmi: IDA JAROSOVA

ISBN 978-975-07-1321-7

9 789750 713217